

OD KOMITETU REDAKCYJNEGO

Szczepan Twardoch, autor płodny i aktywny w sferze publicznej. Regularnie zabiera głos na tematy polityczne i społeczne, wchodząc w rolę „publicznego intelektualisty” z prowokującymi sądami i równie ostrym językiem. Jego best-seller *Król*, w przekładzie Seana Gaspera *Bye The King of Warsaw*, doczekał się amerykańskiego wydania i wysokich not czytelników na amazon.com, a także chwalonej przez krytykę serialowej ekranizacji, która zapewniła mu masową oglądalność. Mimo że Szczepan Twardoch powieściopisarz zapewne nie powiedział jeszcze ostatniego słowa, nie jest za wcześnie, by pokusić się o objęcie jego twórczości i postawy syntetycznym spojrzeniem. Czy mamy tu do czynienia z ewolucją, czy raczej z zerwaniem ciągłości? Z arcydziełem czy popkulturowym kiczem? Czy jego tożsamościowe (auto)kreacje są poszukiwaniem autentyczności, czy grą pozorów? Jakie punkty orientują świat (światy?) wyobraźni Szczepana Twardocha? Co stanowi jego (ich?) aksjologiczne centrum? Jaką rolę odgrywają w twórczości pisarza wartości i idee, a jaką popkulturowe klisze i popularne gusty?

W ten sposób anonsowaliśmy temat przewodni niniejszego zeszytu *Roczników Humanistycznych* „Szczepan Twardoch i literatura popularna”. Od samego początku interesował nas bowiem głębszy namysł nad twórczością autora *Króla* połączony z refleksją nad jej relacją wobec trudnego do precyzyjnego zdefiniowania obszaru literatury (kultury) popularnej. Zagadnienia te zostały podjęte na różne sposoby w dwóch obszernych studiach zamieszczonych w dziale głównym. I tak Natalia Lemann dokonała drobiazgowej i zarazem błyskotliwej analizy trzech powieści Twardocha (*Wieczny Grunwald. Powieść zza krańca czasów*, *Morfina* i *Drach*) jako utworów emblematycznych dla rozumienia przez pisarza fundamentalnych zagadnień tożsamościowych. Dorota Dąbrowska przyjrzała się natomiast tekstowi dramatycznemu Twardocha, dostrzegając w *Byku* wyrażenie zarysowaną problematykę resentymentu, otwierającą pole dla dalszych odczytań mieszczących się w szerokim spektrum krytyki postkolonialnej. Tę część prezentowanego zeszytu *Roczników Humanistycznych* domyka studium Martyny Sadowskiej, w którym autorka poddała analizie relacje między literaturą a popkulturą na przykładzie twórczości Doroty Masłowskiej. Punktem odniesienia dla dyskursu Sadowskiej jest krytyka feministyczna, co wprowadza do podjętych

tu rozważań jeszcze jeden, odrębny wymiar kwestii podmiotowej tożsamości. Tym, co łączy wszystkie te wypowiedzi, jest postrzeganie napięcia między sferami kultury i kultury popularnej, ich wzajemnych relacji i przenikania jako istotnego, być może jednego z najważniejszych wyznaczników nowoczesności, z którą mierzą się autorzy, ich odbiorcy, ale przecież także i sami badacze.

Dział Varia, składający się z trzech studiów, otwiera artykuł Alicji Jakubowskiej-Ożóg. Autorka, biorąc pod lupę wiersze z tomu *Karl-Heinz M.*, analizuje mechanizmy semantyczne w poezji Grzegorza Kwiatkowskiego. Na osobną uwagę zasługuje rozprawa Grzegorza Trościńskiego poświęcona kategorii podmiotu wieszczącego w przepowiedniach elekcyjnych, w której do opisu staropolskiej okolicznościowej poezji zostaje wprowadzony przez Trościńskiego termin *politicus vates* (polityczny wieszcz). Dział Varia zamyka studium Michała E. Nowakowskiego, rekonstruujące refleksję dyplomatyczną Tadeusza Morskiego z jego dzieła *Myśli o potrzebie i sposobach przysposobienia młodzieży do służby dyplomatycznej w Polsce*. Autor analizuje myśl Morskiego w kontekście najważniejszych osiągnięć osiemnastowiecznej teorii dyplomacji w Europie. Całość zeszytu dopełnia dział recenzji, w którym znalazły się omówienia edycji krytycznej poezji okolicznościowej Walentego Bartoszewskiego i prozy Marcina Hińczy (obie pozycje ukazały się w serii Biblioteka Pisarzy Staropolskich) oraz tomu studiów Aliny Nowickiej-Jeżowej, poświęconego twórczości poetyckiej Jana Kochanowskiego i książki Jerzego Sikory na temat pisarstwa Stefana Kardynała Wyszyńskiego.

Paweł Panas